

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk

Klik på Lokalhistorisk Samling

Vi har publikumsmaskine med adgang til internettet og mange slægtsforskerlinks.

Åbningstider:

Mandag 16.00 - 20.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen

"Midt på Amager"

&

"Kastrup Glas"

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

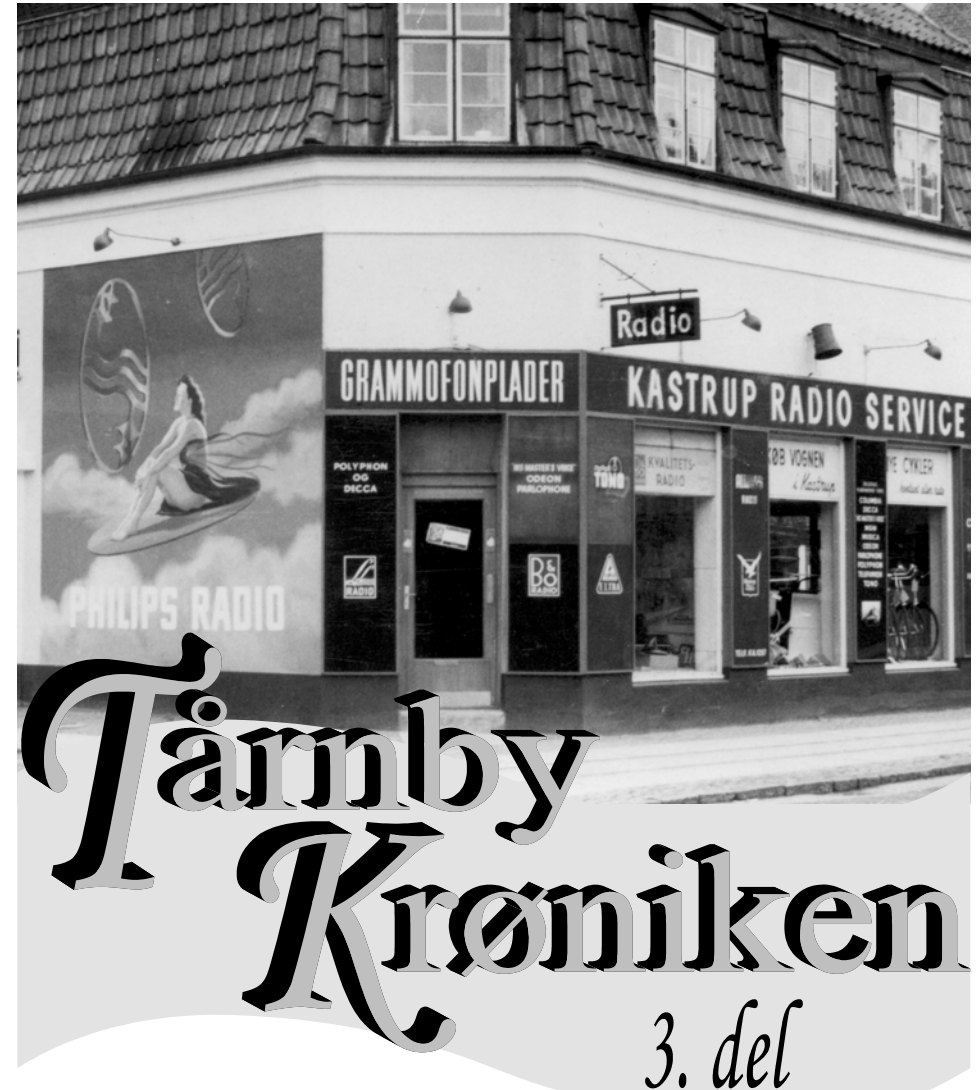
**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00

MÅNEDSBLADET

Glemmer du

Nr. 4 - April 2004

Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:
Radioforretningen i Kastruplundgade.

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

Beretning fra Ditlev F. Valbjørn
Dagens Nyheder den 18.1.1957
Torkild Feldvoss' erindringer i Lokalhistorisk Samling

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommune - Lokalhistorisk Samling
Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen
Layout: Vicky Bonde

Møde på rådhuset i Kastruplundgade ca. 1959.
Borgmester Elkjær Hansen, Kommunaldirektør Thorkild Nielsen og 1. viceborgmester Torkild Feldvoss.

mokrati. For fremskridt, demokrati og socialisme - derfor stemmer ungdommen socialdemokratisk.

I 1950 blev Torkild Feldvoss for første gang opstillet som kandidat for socialdemokratiet i Tårnby Kommune ved kommunevalget, men blev ikke valgt, det samme skete i 1954. Men i 1958 kom han ind i kommunalbestyrelsen med 91 personlige stemmer, det svarede til en 4. plads. Borgmester Richard Jacobsen døde uventet kort efter valget, så 1. viceborgmester J. Elkjær-Hansen blev borgmester. Elkjær's post

som 1. viceborgmester blev overdraget den nyvalgte Torkild Feldvoss, der ellers var det yngste og eneste nye medlem af kommunalbestyrelsen. I 1970 trådte Elkjær-Hansen tilbage og Torkild Feldvoss kunne sætte sig i borgmesterstolen. En plads han bestred i 24 år.

*Lokalhistorisk Samling
vil fortsat gerne modtage
erindringer og fotografier
fra 50'erne fra læserne.*

Tårnbys "Palle From"

Med ikke den samme sociale baggrund som Palle From, men med samme uddannelse og politiske ideologi fik Tårnby Kommunes borgmester gennem 24 år en politisk karriere i samme årti.

Torkild Feldvoss, blev født den 13.12.1920 i Års, hvor faderen, Johannes Feldvoss var lærer. Torkild Feldvoss fortæller følgende om sin far:

Først og sidst var han Socialdemokrat og arbejdede sammen med folk som sognefoged Laurits Frederiksen, glarmester Quist, Valdemar Sørensen, smedemester Madsen, Simon Jensen, Maren Jensen og mange andre (i Års) - han blev også medlem af sognerådet.

Jeg husker engang, jeg oplevede min fars lille stue fyldt med slagteriarbejdere ivrigt gestikulerende - optræk til strejke på slagteriet, - det gjorde stort indtryk på mig, og her fik jeg for første gang fars forklaring om arbejdskamp, fagforeningsspørgsmål og politiske problemer.

Familien flyttede til Tårnby Kommune i 1930, hvor Johannes Feldvoss først blev overlærer, det der svarer til skoleinspektør, ved Ka-

strup skole og siden hen skoledirektør. Johannes Feldvoss startede en ny stor AOF-afdeling og var fortsat politisk interesseret og engageret. Han stod bl.a. for socialdemokratiets valgmateriale

Torkild Feldvoss fortsatte sin skolegang, kom i gymnasiet, blev student og begyndte at studere statsvidenskab på universitetet. Han blev færdig som cand. polit. og blev ansat som økonom i Københavns Kommune.

Hans politiske interesse var fortsat rettet mod socialdemokratiet. I partiets valgavis fra 1946 fortalte han, hvorfor han stemte socialdemokratisk:

Fordi jeg ved, at Socialdemokratiet i mere end 50 år har været drivkraften i det økonomiske og sociale fremskridt, og fordi jeg ved, at en samling om Socialdemokratiet er eneste mulighed for en konstruktiv politik til gavn for det jævne folk og ungdommens fremtid. I stat og i kommune kræver vi unge en dristig og fremsynet politik, men vi ønsker ikke hasarderede kommunistiske eksperimenter. Jeg tror, at den største del af den danske ungdom vil vende sig mod de anonyme spektakelmagere og diktaturlystne provokatører og samle sig til værn om dansk de-

Tårnby Krøniken 3. del

Vi har været så heldige at få følgende spændende beretning om og foto af det første fjernsyn i Kastrup! Det skynder vi os hermed at bringe videre.

Ditlev F. Valbjørn fortæller:

Min datter Ulla har lånt mig et eksemplar af nr. 1 af "fortællinger fra 1950'erne", og opfordret mig til at give mit skriftlige bidrag i form af mine oplevelser bl.a. med hensyn til Radio og Fjernsyn i denne tidsperiode.

Min kontakt til radio stammer helt tilbage til min skoletid, hvor jeg begyndte at arbejde med bygning af radiomodtagere omkring 1925 og bl.a. fik kontakt med kortbølgeamatører.

Det blev afgørende for min fremtid, og efter en soldatertid ved Radiokompagniet fik jeg i 1935 ansættelse indenfor Radioingeniørtjenesten som assistent på Radiostationen i Herstedvester.

I 1938 søgte DDL en radiomand, og jeg fik jobbet der varede til 14 dage efter 9. april 1940, hvor DDL indskrænkede sin tekniske stab.

Da jeg var blevet gift i 1939, måtte jeg hurtigst muligt søge nyt arbejde og var så heldig, at Radioingeniørtjenesten var ved at indrette den tekniske del af det nye radiohus i Rosenørns Allé, og jeg fik lov til at være med.

Al ting har en ende, og da den kunne forudses besluttede jeg, en dag hvor jeg så et ledigt lokale i Kastruplundsgade 20, at forsøge mig som selvstændig, min kone var heldigvis med på idéen.

Lokalet blev lejet, og tanken viste sig at være rigtig, for under krigen var der stor interesse for radio, specielt fra England, og der var nok at lave. Min kone hjalp i forretningen, der kom personale i form af tekniker, lærling og en dame som solgte grammofonplader.

Der skulle afleveres en gammel plade for at kunne købe en ny, og der var rationering. Vi havde en skoledreng, som i sin fritid kørte til København og hentede varer for at få dem hurtig frem. Han var en frisk dreng der lever den dag i dag.

Jeg kørte selv Amager tyndt for at besøge kunder, selv ude i Dragør fik vi kunder, og da jeg forudså et større behov efter krigen, hvis afslutning vi håbede på, købte jeg en 1938 model DKW for den formidable sum af 2500 kr. af Lund Nielsen, der udstillede biler i et drivhus på Amagerlandevej.

En dag fik jeg besøg af en repræsentant fra Philips som havde fået kig på min hjørnevæg, og vi enedes om at Philips investerede i en meget flot reklamegavl, en dejlig let påklædt pige som sad på en månestråle.

Den vakte glæde i nogle kredse og forargelse i andre, og en dag stod der en meget vred mand i min butik og spurgte, hvem der havde givet Philips lov til at male denne dame.

Jeg måtte jo tilstå at det var mig, og at jeg mente, at jeg også havde lejet gavlen.

Han præsenterede sig så som en af 4 håndværkere der ejede ejendommen, og de havde ikke givet deres tilladelse.

Det måtte jeg jo give manden ret i. Mens vi talte sammen røbede han, at de agtede at sælge ejendommen, da de var blevet ret så uenige. Indenfor en uge enedes vi om en fornuftig pris på 70.000 kr. Min far og min svigerfar havde

aldrig givet mere end omkring 18-20.000, så de anså os for temmelig letsindige.

Behovet for radioservice i Dragør tog til, og en dag hvor jeg talte med Robert Hansen, foreslog han mig at avertere i Dragør Nyt. Da jeg undersøgte bladets oplag, viste det sig at der var 835 husstande i Dragør. Byen er vokset en del siden.

Jeg husker en dag jeg, pr. cykel, var kommet til Dragør. Da jeg skulle hjem måtte jeg sende de radioer, jeg ikke selv kunne transportere, med Amagerbanen til Kastrup. Det var en af de store dage.

Nå, alting, selv krige, får en ende, og en dag kunne jeg hente DKW'en, som havde været opbevaret ude i Søborg, hos min onkel og rigge den til med højtalere. Min første kunde var Frihedsbevægelsen, den næste Tårnby Kommune, som festede for de gamle, nu hedder det ældre, ude i den rigtig gamle Kongelundskro som desværre senere nedbrændte, og aldrig er genopført.

Vi ville gerne udvidde vore lokaler, og det lykkedes da den cyklesmed som var lejer døde.

Min svigerfar udførte alene hele ombygningen, og vore lokaler blev 3 gange så store.

En skønne dag stod pludselig en

Borgmesteren fik ideen en søndag morgen.

Initiativet til at hjælpe den ungarske familie er taget af Taarnby-Kastrup Kommune sammen med den lokale handelsstandsforening. Det var en tanke, der slog ned i borgmester Richard Jacobsen en søndag morgen, at det egentlig var en opgave for kommunen at yde sin hjælp til en ungarsk familie med en lejlighed. Et hjem er starten og det fundamentale, naar man ska bygge en fremtid op.

Lejligheden fandt man i det sociale boligbyggeri paa Sirgræsvej. Møblerne købte man for 4.000 kr. og lod dem installere i lejligheden. Handelsstandsforeningen supplerede op med linned, gardiner, køkkentøj osv. - og kommunen betalte indskud paa 1200 kr. samt to maaneders husleje, indtil man kan regne med, at Janos Novotni er faldet saa meget til paa sit arbejde, at han selv kan klare huslejen.

Arbejde hos SAS

En ikke ringe del af den hjælp, der er ydet familien, er nemlig den at der ogsaa er skaffet arbejde.

Janos Novotni er skomager, men han har ogsaa prøvet andre ting, og i hvert tilfælde mener han med

lethed at kunne bestride det arbejde, han har faaet tilbudt af SAS. Her skal han være arbejdsmand.

Familien var en smule beklemt ved situationen i gaar eftermiddags ved indflytningen, der bivaanedes af repræsentanter fra kommunalbestyrelsen og et hav af pressefotografer og fjernsynsfolk. Mens blitzlamperne lyste og projektørerne flammede, gik familien rundt og tog den monterede lejlighed i øjensyn. Intet var glemt, om det saa var spisekammeret, var det ikke glemt. Mælk, æg, mel, gryn og en saftig oksesteg skulle være familien Novotnis første maaltid i det nye hjem.

Hvis 140 kommuner ville gøre det samme.

Det ville ikke være nogen daarlig idé, om andre kommuner fulgte Taarnby-Kastrups eksempel. Halvdelen af de 1000 ungarske flygtninge i Danmark har besluttet sig til at ville blive i landet. Der er ca. 1400 kommuner herhjemme, og om blot en tiendedel af dem ville tage sig af en ungarsk familie, som Taarnby-Kastrup har gjort det, ville man være naaet et stort skridt mod ungarnes tilpasning i det danske samfund!

UNGARNSHJÆLPEN

I 1949 blev Ungarn udråbt til folkerepublik under ledelse af "den ungarske Stalin", Rakosi. Syv år senere i oktober 1956 gjorde det ungarske folk oprør mod styret, der blev støttet af Sovjetunionen. Men opstanden blev brutalt slået ned af sovjetiske tropper. 2000 ungarer blev dræbt og 200.000 flygtede til Vesten, heraf 1000 til Danmark.

En af familierne kom til Tårnby Kommune. Familien har stadig efterkommere i kommunen.

En avis skrev følgende om familien Novotnis ankomst til Tårnby:

Dagens Nyheder

Fredag, d. 18.1.1957

Hjem som gave til en ungarsk familie.

Familie paa 7 flyttet ind i fuldt udstyret lejlighed, hvori alt er betalt af Taarnby-Kastrup kommune og den lokale handelsstandsforening.

En ungarsk familie paa syv medlemmer flyttede i gaar ind i et hjem, som den forhaabentlig kommer til at opfatte som et virkeligt hjem. Betingelserne skulle være gode derfor en moderne lejlighed med to store værelser, to kamre, køkken toilet og badeværelse en-

tré og stor kælder, centralvarme og masser af lys og frisk luft. Og saa er huslejen for de første to maaneder betalt ligesom indskuddet paa 1200 kr. er betalt. Samtidig er lejligheden møbleret og forsynet med alt husgeraad, gardiner, linned, o.s.v.

Fra flygtningelejr til egen lejlighed.

Det skulle være muligt for den ungarske familie at glemme begivenhederne for godt to maaneder siden og for at falde til ro med en nogenlunde sikker fremtid i udsigt.

Familien er den 42-aarige Janos Novotni, hans 37-aarige hustru Janosne og ægteparrets fem børn, den 15-aarige Terezia, den 13-aarige Janos, den 10-aarige Lajos, den 5-aarige Laszlo og den 3-aarige Imre.

Indtil i gaar boede familien sammen med en slægt, der ialt bestaar af 29 mennesker, i De frie børnehavers koloni i Kulhuse i Hornsherred. Resten af slægten vil til USA, men Janos Novotni havde inden han fik tilbud om lejligheden - truffet beslutning om at ville blive i Danmark. Det var stærkt medvirkende til, at det netop blev ham og hans familie, der blev dem man kan vist godt sige - heldige.

repræsentant for ITKIN barnevogne i vor store lokaler og foreslog os, at supplere med Barnevogne. Jeg talte med min kone og vores grammofondame fru Jørn Hansen, - og jeg havde blot at acceptere. Efterhånden fik vi 3 andre mærker i vogne og babylift m. m., og det viste sig, at gå udmærket sammen med den øvrige forretning.

Dog var der en gang, vi var ved at komme i folkemunde. En tidligere musikdirigent Svend Eriksen, der havde overtaget Kastruplund, stod en dag i vor forretning og beklagede sig over, at der ikke kom tilstrækkelig med gæster i restaurationen.

Jeg foreslog ham at lave The Dansant for de unge og lave nogle konkurrencer. Jeg ville gerne stille nogle præmier i form af grammofonplader. Svend Eriksen gik med på idéen, som blev en succes, - sådan da...

For en skønne dag stod en af de gamle Kastrupere i vor butik og så mærkelig ud. Da jeg spurgte ham hvad der var los, sagde han: "Valbjørn, de taler om dig!", "Hvad er nu det?" spurgte jeg nysgerrig. "Jo, de synes du er ved at være for smart. Først inviterer du de unge til bal i Kastruplund, og senere sælger du barnevogne

Specialbygget TVkabinet fremstillet af snedkermester Louv.

til dem". Det havde jeg bestemt ikke overvejet, men Svend Eriksen og jeg lod festen fortsætte. Senere emigrerede han til Spanien, og sidst jeg mødte ham var på Teneriffe, hvor han gik og kedede sig med at distribuere danske aviser til hotellerne.

Det sidste han sagde til mig ved vor afrejse fra Teneriffe var: "Jeg får sgu' økuller henede!" Han flyttede senere hjem og bosatte sig på Samsø. Ja, skæbnens veje er uransagelige.

Da fjernsynet kom til Kastrup.

I begyndelsen af 1955 begyndte Danmarks Radio prøveudsendelser med fjernsyn fra en svag sender, hvis antenne var anbragt på taget af Radiohuset i Rosenørns Allé.

Der var på det tidspunkt ikke nogen af radiofabrikkerne som fremstillede TV-modtagere, men Philips solgte et byggesæt, som interesserede, især radioamatører, selv kunne samle.

En af mine kolleger på Amagerbrogade havde købt et byggesæt, og inde hos ham så jeg fjernsyn for første gang. Han blev dog hurtigt ked af det, da der kun blev sendt et prøvebillede og somme-tider en film om skoleskibet Danmark om eftermiddagen.

Der blev talt og skrevet om, at man ville påbegynde et program på en time hver torsdag aften. Det må have været i forbindelse med den store radioudstilling som der refereres til i "Krøniken".

En søndag morgen, hvor jeg stod udenfor vor forretning og var ved at klargøre DKW højtalervognen, kom en lille mand med en lille hund hen til mig og så spørgende ud.

Jeg kendte ham godt, det var Peter Jørgen, som var i familie med

"Farbror", som blandede "Den gode Jord", som han puttede i poser og solgte inde på torvet i København.

I øvrigt var han den første i Kastrup som havde et badekar med varmt vand, så han var godt kendt i Kastrup som velhavende. Det samme gjaldt Peter Jørgen der boede oppe i Kastruphus, som nu er revet ned i forbindelse med etableringen af Kunsthuset. Peter Jørgen ville gerne have at vide hvad et fjernsyn kostede. Jeg kunne ikke tænke mig, at han ville købe, og jeg havde travlt, så jeg slyngede et tal ud. "Omkring 3000 kr. hvis man kan få fat i et!".

Mandag morgen var Peter Jørgen og hunden første kunde. Han lagde 3000 kr. på disken: "Jeg vil gerne have det fjernsyn".

Pengene blev puttet i kassen, og jeg fik travlt med at kontakte min kollega, som heldigvis stadig havde byggesættet, som jeg omgående erhvervede.

På baggrund af billeder i et engelsk blad fik jeg snedkermester Louv til at lave et skab, som fjernsynet blev monteret i, og der blev etableret en stor antenne på Kastruphus.

I lang tid fremover sad jeg torsdag aften oppe hos Peter Jørgen

Kastrup Glasværks bidrag til Ungarnshjælpen
Som man så i DR's serie "Krøniken" var der i foråret 1957 et storstilet indsamlings-show til fordel for Ungarnshjælpen, der blev sendt over tre lørdage i både fjernsyn og radio. Blandt de optrædende var glasorkestret fra Kastrup glasværk. Medarbejderne på glasværket havde indsamlet 10.000 kr. der blev afleveret i en såkaldt "Balot" (den færdigblæste glas-klump) der her bliver overrakt til Arne Honoré.

og kontrollerede fjernsynet, han var nemlig lidt af en pilfinger, så det skulle gerne justeres ind- og imellem.

Desuden sad en stor del af alle hans venner og så med, og da der virkelig kom fjernsyn i handelen, købte flere fjernsyn af mig.

Senere solgte jeg Peter Jørgen et flot B&O TV som han blev meget

glad for. Billedet var jo noget større end det første på 13 tommer, - eller var det 17 tommer?

Under Ungarnsudsendelserne stillede vi 3 TV'er i vore udstillingsvinduer, og folk stod i flere rækker udenfor. Enkelte mødte op med trappestiger. - Jo, det var da-ge..!